

GEMEENTE LINNE

Inhoudsopgave

1. Inleiding
2. Bodemgesteldheid
3. Grondgebruik
 - 3.1 Agrarisch
 - 3.2 Niet-agrarisch
4. Infrastructuur
 - 4.1 Wegen
 - 4.2 Waterlopen
 - 4.3 Spoor- en tramlijnen
5. De gemeente Linne
 - 5.1 Linne
 - 5.2 Weerd
 - 5.3 Breeweg
6. Conclusies

Literatuurlijst

Kaartmateriaal

Gemeentebeschrijving Linne

1. Inleiding

1.1 Gemeente Linne
p.l. Nieuwe Markt 1
6067 CG Linne
Provincie Limburg
Inventarisatiegebied Midden-Limburg
Aantal inwoners: 3.813 (18-5-1985)
Oppervlakte: 14.21 km²
Onderdelen: Linne.Weerd

1.2 De gemeente Linne, deel uitmakend van het inventarisatiegebied Midden-Limburg, grenst in het noorden aan de gemeenten Herten en Zeegden. De westelijke begrenzing wordt gevormd door Heel-Panheel, Wesse en Maasbracht. Aan de zuidzijde ligt de gemeente Montfort. Oostelijk van Linne bevindt zich de gemeente St. Odiliënberg. De gemeentegrenzen van Linne hebben in de periode 1850-1940 geen veranderingen ondergaan. In 1975 vond een grenscorrectie tussen de gemeenten Linne en Heel-Panheel plaats. Een klein stukje van het noordelijk deel van de gemeente Linne werd toegewezen aan de gemeente Heel-Panheel.

2. Bodemgesteldheid

- 2.1 De gemeente Linne is gelegen op de Midden-Limburgse vanderbond. Deze bodemsoort neemt dan ook het grootste deel van het grondgebied in beslag.
- Het oostelijk deel van de gemeente bestaat uit een vlak stuifzandachtig gebied, dat heden ten dage grotendeels als landbouwgebied is ingericht. Hier en daar bevinden zich nu temidden van het akkerland betrekkelijk kleine naaldbosconcentraties, gelegen op stuifzandheuvels.
- De kern Linne en haar directe omgeving zijn gesitueerd in de zogenaamde oud-bouwlandgebieden, dat wil zeggen op de hogere zandgronden. Het westelijk deel van de gemeente vertoont een beeld, dat afwijkt ten opzichte van de rest van het grondgebied. Hier bevinden zich enkele waterlopen, waaronder de Maas en de Vlootbeek. De dalbodems zijn bedekt met rivierklei. Op enkele plaatsen komen zandopduikingen voor.

3. Grondgebruik

3.1 Agrarisch

De bodem binnen de gemeente Linne wordt vancouds overwegend voor agrarische doeleinden gebruikt. In de loop der tijd onderging het landschap enige veranderingen.

De Topografische kaart toont de gemeente Linne in het eerste kwart van de negentiende eeuw. Het oostelijk deel van het gebied werd in beslag genomen door een uitgestrekt heideveld, de Linnerheide. Hier werd veehouderij bedreven in de vorm van het zogenaamde "potstalsysteem". De schapen, die allereerst voor de wol werden gehouden, gebruikten de heide als weidegrond. De mest werd gebruikt voor de landbouwgronden. Heidegebieden van kleinere omvang kwamen voor langs de zuidelijke grens met de gemeente Montfort.

Langs de Maas en de Vlootbeek werden de vochtige dalbodems gebruikt als weiland, al dan niet begroeid met Maasheggen of populieren. In de Linner Weerd, het gebied tussen Vlootbeek en Maas westelijk van de kern Linne, lagen enkele boerderijen, omringd door weidegebied. Buiten het weidegebied, de bossen en de heidevelden was de bodem in gebruik als akkerland. De meeste agrarische bedrijven hadden een gemengd karakter.

Tussen 1850 en 1940 traden enkele veranderingen op wat betreft het grondgebruik in de agrarische sector. Een groot deel van de heidevelden in het oosten van de gemeente werd ontgonnen, in cultuur gebracht of met naaldbomen beplant. Slechts relatief kleine heidegebieden, waaronder dat langs de gemeentegrens met Montfort, bleven behouden. De Linner Weerd en de dalbodem van de Maas behielden hun functie van weidegebied. Akkerland nam ook rond 1940 nog het grootste deel van de bodem in beslag.

De verkavelingssituatie in de periode 1850-1940 vertoont het in Midden-Limburg gebruikelijke beeld van de esverkaveling, waarbij de grond is verdeeld in lange, smalle stroken.

Overigens dient opgemerkt te worden dat, ondanks het feit dat gedurende het gehele tijdvak 1850-1940 de bodem overwegend voor agrarische doeleinden werd gebruikt, in de periode 1909-1930 de mannelijke agrarische beroepsbevolking relatief sterk afnam. Daarentegen kenden de beroepsgroepen "industrie en ambacht" en "overige beroepen" een grote groei. Deze ontwikkeling was een gevolg van het feit dat Linne langzamerhand een forensengemeente van Roermond werd. Na 1930 zette de teruggang van de agrarische beroepsgroep door.

3.2

Niet-agrarisch

Delfstoffen

In de uiterwaarden van de Maas wordt sinds 1945 op grote schaal grind gewonnen. Als gevolg daarvan is in de loop der jaren een aanzienlijk deel van het weidegebied verloren gegaan.

4. Infrastructuur

4.1 Wegen

De gemeente Linne had tijdens het eerste kwart van de negentiende eeuw een weinig ontwikkelde infrastructuur. De belangrijkste weg die de gemeente doorkruiste was de verbinding vanuit Maastricht naar Roermond. Deze weg kwam de gemeente in de zuidwestpunt binnen en liep vervolgens oostelijk van de kern Linne in noordelijke richting. Daarnaast werd de gemeente doorkruist door talrijke interlocale wegen.

Kaartmateriaal, vervaardigd rond 1860, toont aan dat in de hierboven beschreven situatie inmiddels enkele veranderingen waren opgetreden. De belangrijkste weg was nog steeds de provinciale verbinding Maastricht-Roermond, die enige verbeteringen had ondergaan. Ook de wegen, die de kern Linne met de provinciale weg verbonden, waren verhard. Daarnaast was een verharde weg aangelegd tussen Linne en St. Odiliënberg (gemeente St. Odiliënberg). Op de provinciale weg Maastricht-Roermond werd, noordoostelijk van de kern Linne, tol geheven.

Tussen ca. 1860 en ca. 1935 werd het bestaande wegennet verder verbeterd. Die verbetering bestond met name uit de verharding en verbreding van de wegen, die het dorp Linne met de omliggende kernen Maasbracht (gemeente Maasbracht) en Montfort (gemeente Montfort) verbonden. In het oostelijk deel van de gemeente werd, zowel in de heidevelden als in de ontgonnen gebieden, een netwerk van op een regelmatig patroon gebaseerde, rechtlijnig verlopende, paden en weggetjes aangelegd.

4.2 Waterlopen

De noordwestelijke begrenzing van de gemeente Linne wordt gevormd door de rivier de Maas. De sterke bocht, die de Maas bij Linne maakt, wordt afgesneden door een lateraal kanaal.

De tweede belangrijke waterloop is de Vlootbeek. Komende vanuit de gemeente Montfort vormt de Vlootbeek, die ter hoogte van de kern Montfort "Gracht" of "Montforter Beek" heet, een stuk van de westelijke begrenzing van de gemeente Linne. Vervolgens stroomt het riviertje westelijk van de kern Linne in de Maas. De loop van de Vlootbeek werd in de periode 1850-1940 enigszins gewijzigd. Kaartmateriaal uit de periode rond 1850 toont dat de beek destijds bij Linne in een bocht naar het westen liep. Naderhand werd ze rechttoe naar de Maas verlegd.

De afwatering in de gemeente Linne geschiedt via de Vlootbeek op de Maas.

Rond 1850 bestond in Linne geen mogelijkheid om via een min of meer vaste verbinding, zoals een brug of een veerpont, de Maas over te steken. Rond 1935 was in deze situatie verandering gekomen. Bij de kern Linne lag toen een pontveer op de rivier.

In het tijdvak 1918-1924 werd, noordelijk van de kern

Weerd, een stuw in de Maas geplaatst. In het lateraal kanaal werd de eerste Maasluis, een schutsluis, onderdeel uitmakend van het stuwcomplex Linne, gebouwd. In 1925 werd het complex officieel in gebruik genomen. Tengevolge van de grenscorrectie, die in 1975 tussen de gemeenten Linne en Heel-Panheel plaatsvond, werd het lateraal kanaal deel van de gemeente Heel-Panheel.

4.6 Spoor- en tramlijnen

De gemeente Linne wordt van zuidwest naar noordoost doorkruist door de spoorlijn Maastricht-Roermond, die het dorp Linne aan de oostelijke kant passeert. De spoorverbinding werd aangelegd in de jaren 1885-1888. Binnen de gemeentegrenzen werd langs de spoorlijn een wachttoksal gebouwd. Dit werd tijdens de tweede wereldoorlog verwoest. De spoorlijn speelde een belangrijke rol in verband met de grindwinning. Oostelijk van de kern Linne was aan de oever van de Maas een grinderij van de Nederlandse Spoorwegen gevestigd. Via een spoorverbinding, aansluitend op de lijn Maastricht-Roermond, werd het grind vervoerd.

Vanaf 1922 had Linne ook via een tramverbinding contact met de omliggende gemeenten. In dat jaar werd de stoomtramlijn Roermond-Roosteren-Maaseik (België) in gebruik genomen. Deze tramverbinding doorkruiste de gemeente, daarbij eveneens de kern Linne doorkruisend, van zuidwest naar noordoost. Als gevolg van het feit dat de lijn smalspoor had, konden ook de treinwagens voor vrachtvervoer er gebruik van maken. In 1937 fungeerde de tram voor het laatst als middel voor personenvervoer.

5. De gemeente Linne

5.1 Linne

De kern Linne kan gekarakteriseerd worden als een nederzetting op de grens van het laagterras en het overstromingsgebied van de Maas. De kern behoorde tot het type van de straatdorpen. Waarschijnlijk liep de Maas oorspronkelijk door de Linner Weerd, zodat Linne meer gestrekt langs de rivier lag.

De Tranchotkaart, vervaardigd in het eerste kwart van de negentiende eeuw, toont duidelijk de structuur van een straatdorp. De bebouwing was destijds geconcentreerd langs beide zijden van de hoofd-as en langs enkele haaks daarop staande zijstraten. De percelen hadden een esvorm.

In de periode tot ca. 1860 veranderden structuur en omvang van de kern Linne nauwelijks, ondanks de groei van het inwonertal van 711 rond 1835 tot 820 rond 1860.

Tussen 1850 en 1940 groeide Linne in betrekkelijk sterke mate. Dit gebeurde met name aan de oostelijke zijde, waar aldus de ruimte tussen de oude kern en de spoorlijn en provinciale weg werd opgevuld. Nieuwe bebouwing ontstond in geringe mate langs de provinciale weg Maastricht-Roermond en langs de wegen vanuit Linne in de richting van Maasbracht en Montfort. Het inwonertal van de gemeente groeide van 1.045 in 1899 tot 1.061 in 1909.

Industrie

Linne heeft nooit het karakter van een industriële gemeente gehad. De toename van de beroepsgroep "industrie en ambacht" sedert 1909 stond niet in verband met enige industriële activiteiten van betekenis in de gemeente Linne zelf, doch was veeleer een gevolg van het feit dat een toenemend aantal inwoners van Linne in de industriële sector in Roermond werkzaam was.

5.2 Weerd

De kern Weerd, westelijk van Linne gelegen, bestond rond 1810 uit een groepje boerderijen in de Linner Weerd. De naam "Weerd" als aanduiding van een kern ontbreekt op de Tranchotkaart. Destijds betrof het slechts vier panden, twee landgoederen aangegeven als "Ravenhof" en "Heystern", en twee boerderijen met de namen van de bewoners, "Pierre Koppers" en "Frederich Helweghn".

Rond 1860 was in deze situatie geen verandering opgetreden. De topografische kaart uit het jaar 1934 geeft wel de naam "Weerd" aan voor het groepje van, inmiddels, vijf boerderijen en landgoederen. Alleen "Ravenburg" en "Heisteren" worden nog met naam genoemd.

5.3 Breeweg

De derde kern binnen de gemeente Linne wordt op de Tranchotkaart aangeduid als "Bredwegh". Het betrof destijds een lineaire nederzetting van geringe omvang, zuidoostelijk van Linne gelegen. Op een kaartje.

vervaardigd rond 1860, wordt de kleine kern "Breeweg" genoemd. Door de groei van Linne tussen 1850 en 1940 werd Breeweg volledig opgenomen in de grotere kern.

5.4 Buiten de in het voorgaande besproken kernen bevatte Linne in het tijdvak 1850-1940 slechts in zeer geringe mate verspreide bebouwing. Tijdens het eerste kwart van de negentiende eeuw ontbrak de verspreide bebouwing geheel. Rond 1850 bevonden zich in het oostelijk deel van de gemeente, temidden van de heidevelden, twee boerderijen met de namen "Buurhofshof" en "Speelmanshof". Tussen 1850 en 1940 kwamen er in dit deel van de gemeente nog enkele panden bij.

5.5 De meest omvangrijke groei onderging de gemeente Linne na 1945. Deze groei was het gevolg van de ontwikkeling van Linne tot forensengemeente. Dit had niet alleen consequenties voor de omvang van het dorp, maar ook voor het karakter van de bebouwing. Terwijl Linne in vroeger tijden een overwegend agrarisch karakter had, ligt heden ten dage de nadruk op de woonfunctie. De bebouwing van de kern Linne werd na 1945 met name uitgebreid in noordoostelijke richting. De grootste uitbreiding vond plaats ten zuidwesten van de kern. De bebouwing in de Linner Weerd is na 1945 in het geheel niet toegenomen. De verspreide bebouwing in het oostelijk deel van de gemeente is slechts in geringe mate gegroeid.

6

Conclusies

- 6.1 Naar aanleiding van het verrichte veldwerk dienen omtrent de gemeente Linne de volgende opmerkingen de gemeentebescrijving af te ronden.

De in de inventarisatie opgenomen panden uit de kern Linne bevinden zich met name aan de Marktstraat en de Grotestraat, aan de Groenstraat en aan de Molenweg, en langs de Rijksweg.

Daarnaast zijn uit vrijwel alle straten in de oude kern bepaalde panden opgenomen in deze inventarisatie.

Aan de Marktstraat betreft het in hoofdzaak bebouwing uit het eerste kwart van deze eeuw. Aan de Grotestraat deels bebouwing van rond de eeuwwisseling, namelijk het gedeelte tussen de zijstraten Groenstraat en Visserstraat, en deels jongere bebouwing uit de jaren twintig en dertig.

Een woonhuis met trapgevel uit 1920 aan de Grotestraat verdient hier vermelding.

Bij de geïnventariseerde bebouwing aan de Groenstraat betreft het in hoofdzaak kleinere boerderijen uit het eerste kwart van de twintigste eeuw. Aan de Molenweg gaat het veelal om woonhuizen en boerderijtjes uit de jaren twintig.

De bebouwing aan de Rijksweg tenslotte bestaat grotendeels uit boerderijen en woonhuizen uit de periode 1925-1935.

Daarnaast bevinden zich aan andere straten nog enkele markante gebouwen en woonhuizen.

De Sint Martinuskerk in neo-romaanse stijl uit 1898 van C. Franssen, een leerling van P. Cuypers. De pastorie aan de Kerkstraat uit 1869 heeft vrij forse afmetingen.

Verder een herenhuis op de hoek Maasstraat-Kloosterstraat uit het laatste kwart van de negentiende eeuw.

Vermelding verdienen ook de direkteurswoning en de woning van de opzichter op het terrein van de grinderij der Nederlandse Spoorwegen aan de Schoorweg aan de Maas. Beide woningen zijn in de jaren twintig gebouwd toen de grindwinning in de Maas een aanvang nam. De opzichterswoning is geheel in hout uitgevoerd.

In het buitengebied van Linne tenslotte bevindt zich een betonnen uitzichtstoren van de luchtwacht uit 1941, namelijk aan de Stationsweg.

De aangetroffen bebouwing uit de geïnventariseerde periode geeft geen direkte aanleiding tot het aanwijzen van een gebied met een bijzondere kwalificatie.

- 6.2 De gemeente Linne kan in de periode 1850-1940 gekarakteriseerd worden als een gemeente met een landelijk karakter. De bouwkunst uit dit tijdvak is vooral een voortzetting en een verdere ontwikkeling van de traditionele manier van bouwen.

Na 1945 groeide de kern Linne fors, vooral in noord-oostelijke richting naar de Rijksweg, en in de jaren zeventig en tachtig in zuidwestelijke richting naar de

Vlootbeek, de grens met de gemeente Maasbracht.

Literatuurlijst

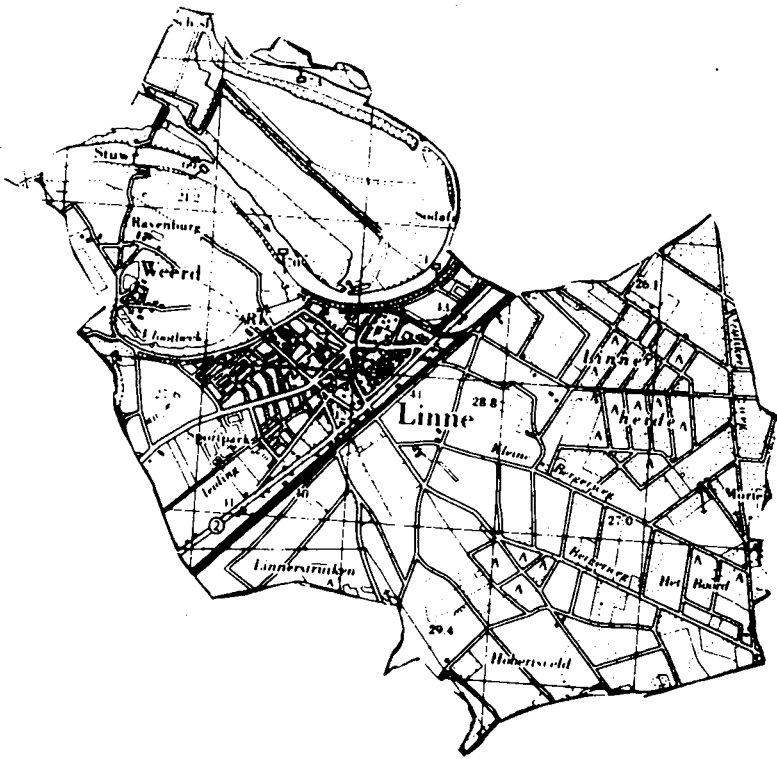
1. R. Dijksterhuis. Spoorwegtracering en stedsbouw in Nederland. Historische analyse van een wisselwerking. De eerste eeuw 1840-1940. Delft 1984.
2. Handboek der Geografie van Nederland. Deel VI. Zwolle 1959.
3. J. T. Hermans. De Linnerweerd, beeld van een Middenlimburgs uiterwaarden landschap. Landschapevereniging "De Kringloop" te Linne. 1981.
4. J. Kuyper. Gemeente-atlas van Limburg, Maasbree 1981.
5. W. J. M. Leideritz. "De stoomtrams van Noord-Brabant en Limburg". in Trams en tramlijnen. Rotterdam 1972.
6. Lijst van Nederlandse gemeenten, 's Gravenhage 1988.
7. Ph. van der Maelen. Dictionnaire géographique du Limbourg. Assen 1978.
8. Drs. J. F. R. Philips, Drs. J. C. G. M. Jansen, Drs. Th. J. A. H. Claessens. Geschiedenis van de landbouw in Limburg 1750-1914. Assen 1965.
9. Roerstreek in oude prenten, St. Odiliënberg 1980.
10. Streekplan Midden-Limburg ten oosten van de Maas. S. L. 1956.
11. Streekplan Noord- en Midden-Limburg, 3 dln. S. L. 1982.
12. Architectuur uit de 20e eeuw in Limburg. Brunssum 1985.

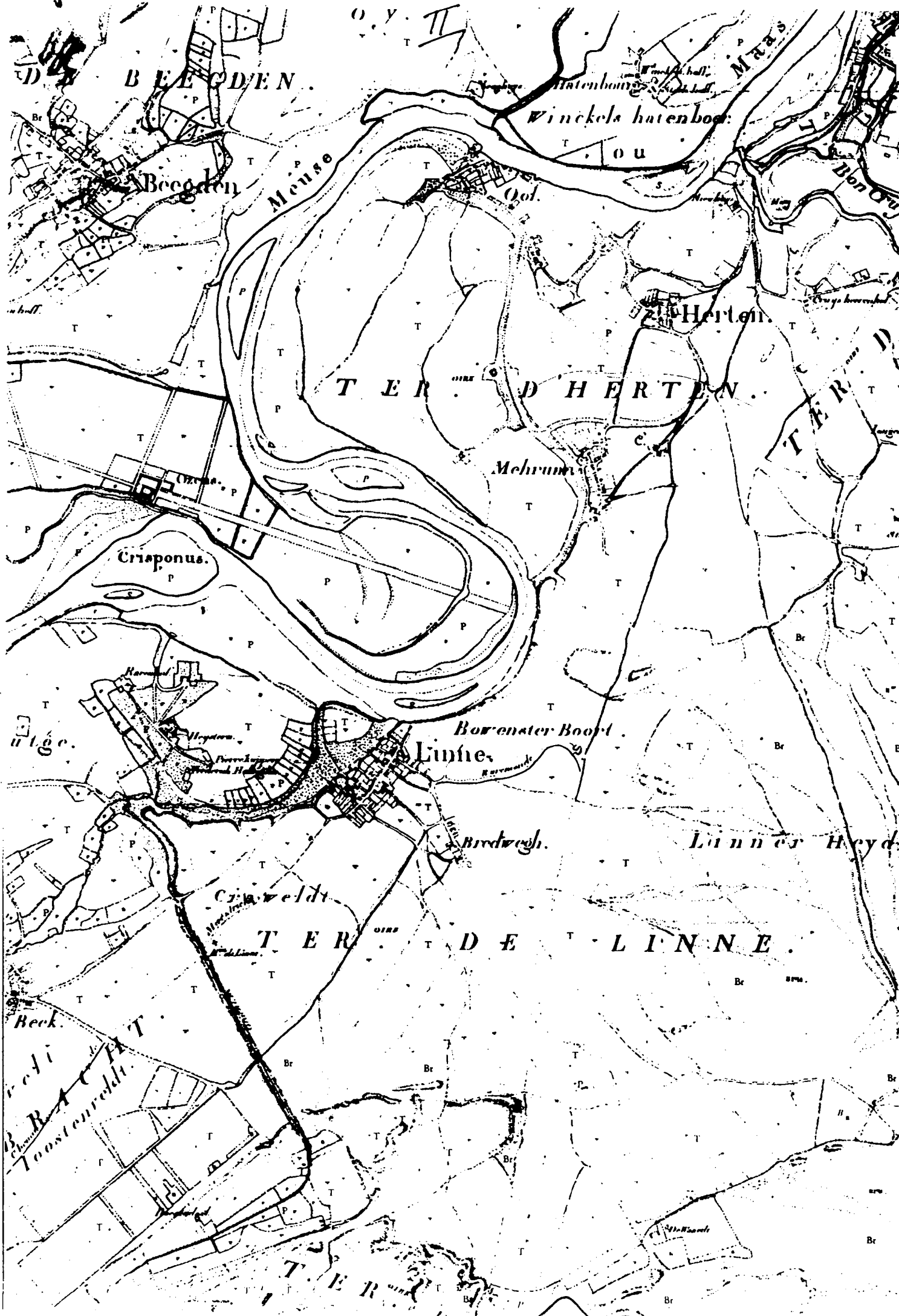
Kaartmateriaal

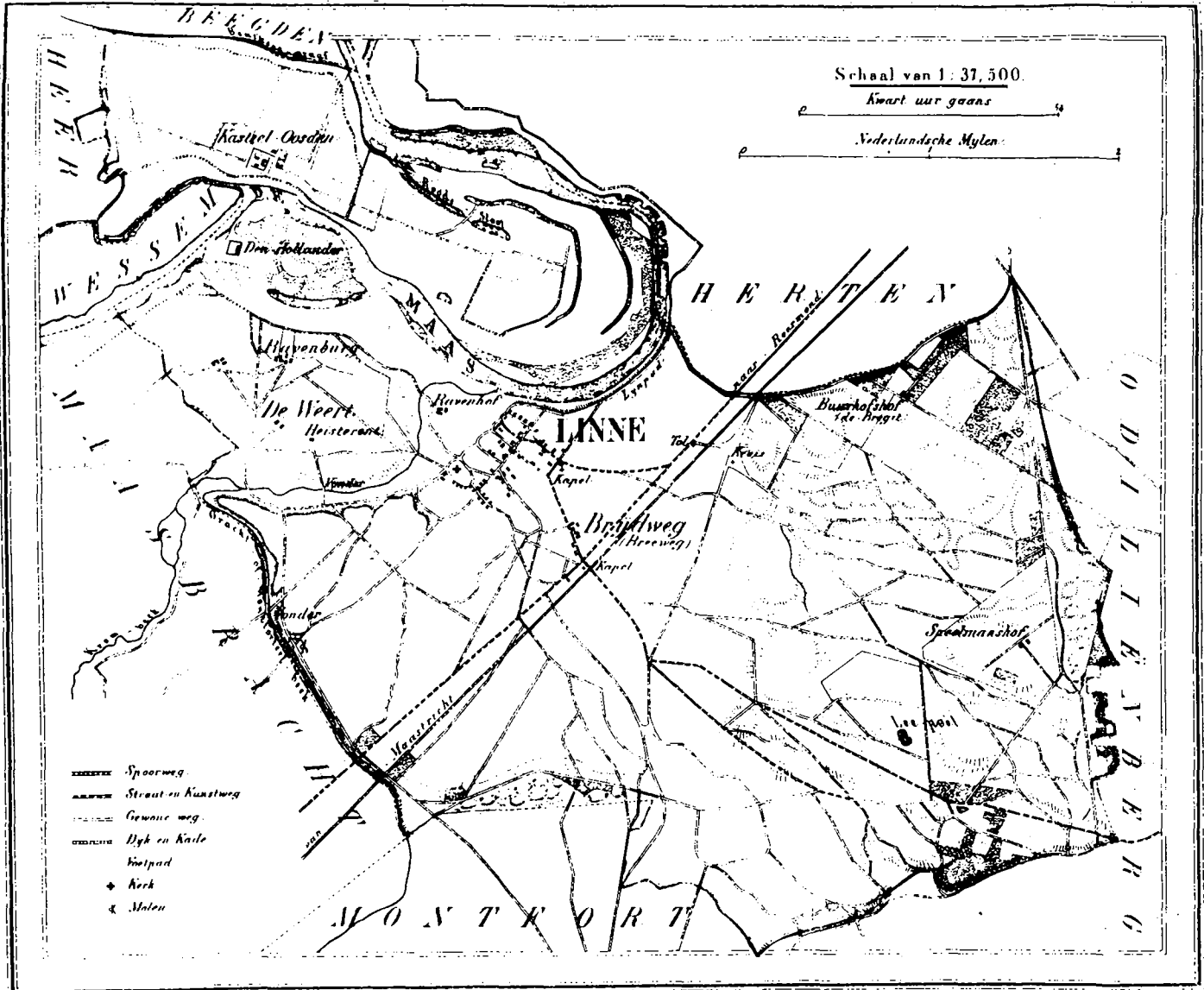
1. Tranchotkaart nr. 46 Roermond
1803-1820 1:25.000
2. Kaart uit J. Kuyper, Gemeente-atlas van Limburg.
Linne ca. 1860 1:37.500
3. Topografische kaart nr. 746 Roermond 1934.
1:25.000
Topografische kaart nr. 750 Maasbracht 1934.
1:25.000
4. Kaart gemeente Linne 1982.
1:10.000
5. Kaart provincie Limburg, regio Midden-Limburg 1982.
1:50.000

Lijst van bij de gemeentebesrijving gevoegde
afbeeldingen

- I De huidige gemeente Linne
- II Transbotkaart gemeente Linne
- III De gemeente Linne rond 1880
- IV Noordelijk deel gemeente Linne in 1884
- V Zuidelijk deel gemeente Linne in 1884

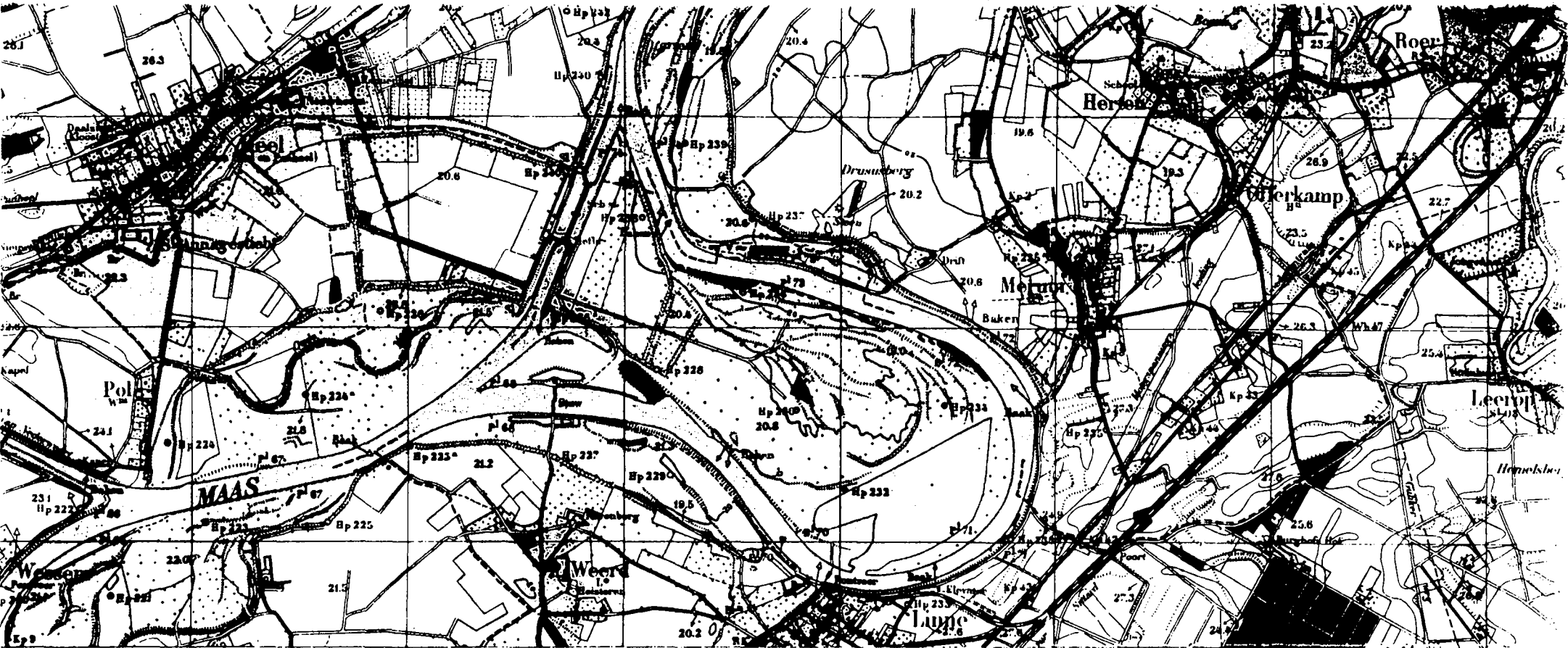

Getekend door J. Kuiper

1510 Buiders. 820 Inwoners.

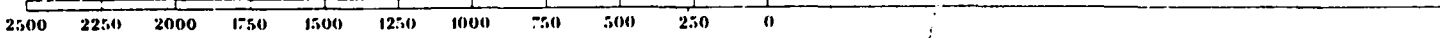
Uitgave van Hugo Suringar te Leeuwarden

Topografische Dienst.

Nº 750 Maasbracht.

Schaal van 5000 meter.

De auteursrechten zijn voorbehouden ten behoeve van den Staat der Nederlanden.

Indruk verboden.

IV